

การขัดเกลาทาสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวใน สังคมไทย

Buddhist Socialization for the Solution of Rape to Family Member in Thai
Society

เดชฤทธิ์ โอธสุ¹

Dechrit Otsoo

Received: June 1, 2019

Revised: June 12, 2019

Accepted: June 15, 2019

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุการข่มขืนที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวในสังคมไทย 2. เพื่อศึกษาการขัดเกลาทาสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลในครอบครัวในสังคมไทย และ 3. เพื่อเสนอแนวทางการขัดเกลาทาสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวในสังคมไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า การข่มขืนบุคคลในครอบครัวในสังคมไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ก่อเหตุ เป็นคนรู้จักคุ้นเคยและคนในครอบครัวมากกว่าคนแปลกหน้า สาเหตุการข่มขืนที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัว ในทางพระพุทธศาสนาและทางสังคมมีมูลเหตุที่เกิดคล้ายกัน คือ 1. สาเหตุทางจิตใจ 2. สาเหตุทางพฤติกรรม และ 3. สาเหตุทางสังคม แต่ในทางพระพุทธศาสนาเน้นการอธิบายสาเหตุทางจิต ซึ่งเป็นเรื่องนามธรรม ไม่ได้เน้นการอธิบายเกี่ยวกับสรีระร่างกายในทางสังคม มีการอธิบายสอดคล้องกับทางพระพุทธศาสนา คือ 1. สาเหตุทางจิต อธิบายว่าเกิดจากปัจจัย

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: dechrit.ots@mcu.ac.th, Tel. 094-965-3456

ทางจิตมีความบกพร่องผิดปกติ 2. สาเหตุทางพฤติกรรม อธิบายว่าเกิดจากปัจจัยของสรีระร่างกาย และ 3. สาเหตุทางสังคม อธิบายว่าเกิดจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคม

แนวทางการขจัดเกลารากเหง้าทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลในครอบครัวในสังคมไทย ต้องอาศัยกระบวนการขจัดเกลารากเหง้าทางสังคมเข้ามาประกอบด้วย จึงจะเป็นแนวทางเชิงพุทธบูรณาการ โดยการอาศัยฐานรากความเข้มแข็งทางจิตใจอันถูกฝังลึกมาจากการละอายชั่วกลัวบาป การทำหน้าที่ตามพรหมวิหาร และทศ 6 โดยใช้กระบวนการขจัดเกลารากเหง้าทางสังคมมาเป็นวิธีการเชิงกระบวนการ แบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ 1) คุณธรรมกำกับใจอย่างเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลคำนึงถึงหลักดี-ชั่ว หน้าที่ความรับผิดชอบ 2) กระบวนการขจัดเกลารากเหง้าทางสังคม ซึ่งหมายถึง การอาศัยกลไกอื่น ๆ นำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น กฎหมาย สถาบันครอบครัว บรรทัดฐานทางสังคม

คำสำคัญ : การข่มขืน, การขจัดเกลารากเหง้าทางสังคมเชิงพุทธ, ทศ 6, กฎหมาย

Abstract

This research has three objectives; 1) to study the statement of problem and the cause of rape occurring to family member in Thai society, 2) to study the refining on Buddhism and society to solve the problem of rape to family member in Thai society, and 3) to present guideline of the Buddhist socialization for solution of incest in Thai society. It is used the documentary research.

It was found that the sexual assault of family member in Thai society is increasing, it especially is with a group of children and youth. The cause of sexual assault occurring with family member, in Buddhism and society is the similar cause; 1) the mental state, 2) the behavioral state, and the social state. Buddhism has emphasized on the mental explanation not on physical explanation. Then, the social explanation is correspondence with Buddhism, that is; 1) the psychological state is explained that it is due to the mental factor which is abnormal, 2) the behavioral state is explained that it is due to the physical factor, and 3) the social state is explained that it is caused by the environmental factor and the social context.

A guide of Buddhist socialization to solve the incest in Thai society was not depended on Buddhist refining only, but it also depended the socialization.

Therefore, it is the Buddhist socialization by depending on the mental strength which is deeply embedded from the shame of evil and fear of sin. The performance of duties is to practice of Brahmvihāra and the six Disa. The process of the socialization is divided into two ways: 1) the virtues controlling mind straightly means the person remind to goodness and badness and the responsibilities, 2) the process of socialization which means using other ways leading to the real practice such as law, family institute, and social norms.

Keywords: Rape, Buddhist Socialization, the Six Direction (Disa), Law

บทนำ

สังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มองเรื่องเพศเป็นเรื่องลับ น่าอาย ไม่ควรนำมาพูดในที่สาธารณะ หรือเมื่อไรก็ตามมีผู้แสดงความคิดหรือวาทกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศ สังคมมักมองบุคคลนั้นในทางด้านลบ เมื่อกล่าวตามความเป็นจริงพฤติกรรมบางอย่างในสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งคนในสังคมสามารถรับรู้และเข้าใจได้ด้วยตนเองหรือมีสื่อเป็นตัวคอยชักนำในการเรียนรู้ แต่ถึงกระนั้น การพูดถึงเรื่องเพศยังเป็นเรื่องที่บุคคลพยายามหลีกเลี่ยงที่จะเปิดเผยให้สังคมรู้ แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้คนส่วนใหญ่มักแสดงความอยากรู้อยากเห็นเมื่อมีปัญหา “อาชญากรรมทางเพศ” เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นทั้งระดับจำนวนและความรุนแรง ซึ่งมักมีการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนเป็นจำนวนมากทั้งในทางโทรทัศน์และทางอินเทอร์เน็ต (Internet) เมื่อปัญหาเกิดขึ้น “ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อทางอาชญากรรมทางเพศจะเกิดความวิตกกังวล หวาดหวั่น รู้สึกไม่ปลอดภัย” (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2550) ผู้ที่ถูกข่มขืนไม่เข้าแจ้งความเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดเพราะเกิดความอับอายไม่กล้าสู้กับปัญหาเมื่อสังคมได้รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นกับตน กลัวสังคมไม่ยอมรับ ส่งผลต่อจิตใจ เกิดความหวาดกลัว จากอดีตจนถึงปัจจุบัน คดีข่มขืนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่ถูกข่มขืนมีตั้งแต่อายุ 1 ขวบ จนกระทั่งหญิงชรา ส่วนผู้กระทำความผิดมีอายุตั้งแต่ 7 ขวบขึ้นไปจนเกิดศัพท์คำว่า “ยุวอาชญากรรม” (กุลภา วจนสาร, 2554) ผู้ที่กระทำการข่มขืนกระทำชำเรา นอกจากคนแปลกหน้าที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ยังมีกลุ่มคนใกล้ชิด คนรู้จัก เพื่อน คนรัก และที่สำคัญที่สุดคือญาติและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน เช่น พ่อ พ่อเลี้ยง อา ปู่ ตา พี่ชาย ลุง น้องชาย หรือแม้แต่ลูกชาย (จักษ์ พันธุ์เพชร, 2548 3) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้สอดคล้องกับการรวบรวมข่าวข่มขืนที่เกิดขึ้นโดยคนในครอบครัวว่า “ข่าวการข่มขืนที่เกิดขึ้นในบ้านโดยคนในครอบครัว อาศัยความใกล้ชิดสนิท

สนม และความไว้วางใจในฐานะญาติเข้าถึงตัวผู้เสียหาย” (กุลภา วจนสาระ, 2554) สะท้อนให้เห็นว่า เรื่องที่เกิดไม่ใช่เพียงอารมณ์ชั่ววูบของผู้กระทำ แต่เป็นการหล่อหลอมอารมณ์ความรู้สึกที่ชาดมนโ สำนึก ความยับยั้งชั่งใจ ความอดกลั้น การควบคุมอารมณ์ด้านมืดของคนในครอบครัว ถึงกระนั้น สถิติการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวที่เพิ่มขึ้นและรูปแบบการข่มขืนที่เปลี่ยนไปไม่สามารถสรุปได้ ว่าสังคมเลวร้าย เพราะสังคมมีหลายมิติ แต่ถ้าดูเฉพาะปัญหาการข่มขืนถือว่าเป็นเรื่องที่เลวร้ายที่สุด ปัญหานี้ถือเป็นเรื่องที่ร้ายแรงสำหรับสังคมไทย ซึ่งในอนาคตปัญหานี้อาจเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นถึง ความเสื่อมทางศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทยและยังสะท้อนมุมมองที่บิดเบือนของสังคมไทยในเรื่อง การข่มขืน

พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมให้กับสังคม คำสอนทาง พระพุทธศาสนาสอนให้ดำเนินชีวิตด้วยการนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ด้วยการปลูกฝังจริยธรรม เพื่อ เป็นการสร้างฐานที่ดีให้กับสถาบันครอบครัว ในอดีตสถานบันครอบครัวไทย จึงมีเอกลักษณ์โดดเด่นในเรื่องความเป็นครอบครัวที่อบอุ่น เข้มแข็ง มีระบบเครือญาติ และสายใย ความผูกพันที่เหนียว แน่นมั่นคง ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม แต่เมื่อมองในสังคมปัจจุบัน มี ภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ครอบครัวไทยที่เคยอบอุ่น กลับมีปัญหาการข่มขืนภายในครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันหลักที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคนในครอบครัวได้ดีเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะที่สังคมไทย อาศัยพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หลักธรรมคำสอนของพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า จะเข้ามามีบทบาทในการช่วยพัฒนาจิตและแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พระพุทธศาสนาอยู่กับสังคมไทยมาช้านาน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น จะอาศัยเพียงเครื่องมือทางกฎหมาย จากหน่วยงานรัฐหรือองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาควรมีบทบาทสำคัญใน การช่วยขัดเกลาสังคมด้านนี้ เพราะเราจะมองปัญหาการข่มขืนภายในครอบครัวเป็นปัญหาที่ใช้หลัก กฎหมายมาใช้ควบคุมตัวบุคคลที่กระทำความผิดเท่านั้นเห็นจะไม่พอ แต่สิ่งที่จะนำมาช่วยแก้คือการ นำหลักธรรมมาขัดเกลาทางจิตใจซึ่งน่าจะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับสาเหตุมากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุการข่มขืนที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาการขัดเกลาทางพระพุทธศาสนาและทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลในครอบครัวในสังคมไทย

3. เพื่อเสนอแนวทางการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวในสังคมไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวในสังคมไทย” เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา

สำหรับการวิจัยแหล่งข้อมูลทางเอกสาร ผู้ศึกษามุ่งศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary sources) ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้แก่ หนังสือตำราวิชาการ ข่าว หนังสือพิมพ์ ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รวมถึง E-Search คือ การสืบค้นข้อมูลวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ขอบเขตแหล่งข้อมูล

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หอสมุดกลาง)

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง การขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวในสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย (Research Process)

การวิจัยเรื่อง “การขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวในสังคมไทย” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนตามระเบียบการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การเก็บและรวบรวมข้อมูลจากงานเอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หอสมุดกลาง), แหล่งข่าว หนังสือพิมพ์ หนังสืองานเขียน ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รวมถึง E-Search คือ การสืบค้นข้อมูลวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบข้อมูล จัดลำดับให้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเนื้อหาที่ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ

3. การเรียบเรียงข้อมูล ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาสาระและเรียบเรียงใหม่เป็นคำบรรยายเชิงวิเคราะห์และพรรณนา พร้อมนำเสนอหลักฐานเพื่อประยุกต์ใช้ในสังคม

4. สรุปและนำเสนอ ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่ตั้งไว้ และเสนอแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป โดยสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยสำหรับงานวิจัยนี้ได้ตามตารางนี้

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	กระบวนการ	ผลที่ได้รับ
1. การเก็บและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร	- รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างโดยการคัดเลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง - การศึกษาเอกสาร หลักฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากพื้นที่การศึกษาที่กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย	ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่ตรวจสอบแล้ว
2. การวิเคราะห์ข้อมูล	นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตีความในประเด็นปัญหาที่ต้องการทราบและหาวิธีแก้ไข	ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้ว
3. การเรียบเรียงข้อมูล	สรุปเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงให้ถูกต้อง	ได้ข้อมูลที่วิเคราะห์แล้ว
4. สรุปผลและนำเสนอ	สรุปผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เรียบเรียง	เป็นงานวิจัยเรื่อง “การขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวในสังคมไทย”

สรุปผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุการข่มขืนบุคคลในครอบครัวในสังคมไทย

วัฒนธรรมและค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทย ผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่ต้องอยู่ใต้อำนาจของผู้ชายเสมอมา แม้แต่ในสังคมอินเดียสตรีอยู่ในฐานะชนชั้นต่ำ ไม่ได้รับเกียรติหรือการยกย่องนับถือมากนัก ผู้หญิงมีหน้าที่รับใช้สามี คอยดูแลรับใช้สามี เป็นเพียงสมบัติของบุรุษ สถานะของสตรีจึงมิได้มีค่า และไม่ได้รับความสำคัญทางสังคม ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ผู้ชายมีสิทธิและอำนาจ

ที่เหนือกว่าผู้หญิงในหลาย ๆ ด้าน ผู้หญิงมักถูกมองว่าเป็นเพียงความสวยงาม มีไว้ตอบสนองความต้องการทางเพศ ถูกละเมิดสิทธิและทำรุนแรงทางเพศมายาวนาน และสิ่งนี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการใช้กำลังความรุนแรงในสังคมมากขึ้น และผู้หญิงกระทำส่วนมากเป็นคนในครอบครัวและคนที่รู้จักกับผู้หญิงกระทำ

การข่มขืนที่เกิดขึ้นโดยบุคคลในครอบครัวเป็นความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นบ่อยขึ้นในสังคมไทยและสื่อให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหานี้มากพอสมควร กลุ่มหญิงที่ตกเป็นเหยื่อล้วนแต่เป็นเด็กหญิงแรกคลอดโดยส่วนมาก อายุ ระหว่าง 11 – 15 ปี (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2550) ซึ่งสาเหตุของการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวในสังคมดังกล่าว ยังได้สอดคล้องกับการศึกษาการวิจัยว่า สาเหตุการข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 13 ปี สาเหตุหลักๆ คือเกิดมาจากการขาดสติ การควบคุมตนเองไม่ได้อันเป็นผลมาจากการดื่มสุรา รองลงมาได้แก่สาเหตุอันเนื่องมาจากการใช้สารเสพติด และได้เสนอแนวทางป้องกันเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การป้องกันผู้กระทำความผิด โดยการหลีกเลี่ยงจากการดื่มสุรา การใช้สารเสพติด และการเสพสื่อลามกต่าง ๆ 2) การป้องกันผู้ถูกกระทำหรือจากตัวเด็ก โดยการที่พ่อแม่คอยสอดส่องดูแลใกล้ชิด ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่กับผู้ชายสองต่อสองในที่ลับตา รวมทั้งสอนให้เข้าใจด้านการเจริญวัยทั้งทางร่างกายและสิทธิในร่างกายของตนเอง (ดวงกมล จักกระโทก, 2562) จากเรื่องดังกล่าวผู้วิจัยมองสาเหตุของการเกิดการข่มขืนบุคคลในครอบครัว โดยเชื่อมโยงไปถึงการกระทำต่อเด็กหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายอย่างทั้งปัจจัยส่วนบุคคลเชิงอารมณ์ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ว่ามีส่วนที่ทำให้เกิดปัญหาการข่มขืนบุคคลในครอบครัวขึ้นได้อย่างไร และเมื่อได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุในทางพุทธศาสนาและอื่น ๆ จึงได้ข้อสรุปว่า สาเหตุการข่มขืนที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัว ในทางพระพุทธศาสนาและทางสังคมมีมูลเหตุที่เกิดคล้ายกัน คือ 1. สาเหตุทางจิตใจ 2. สาเหตุทางพฤติกรรม และ 3. สาเหตุทางสังคม แต่ในทางพระพุทธศาสนานับการอธิบายสาเหตุทางจิต ซึ่งเป็นเรื่องนามธรรม ไม่ได้เน้นการอธิบายเกี่ยวกับสรีระร่างกาย ในทางสังคม มีการอธิบายสอดคล้องกับทางพระพุทธศาสนา คือ 1. สาเหตุทางจิต อธิบายว่าเกิดจากปัจจัยทางจิตมีความบกพร่องผิดปกติ 2. สาเหตุทางพฤติกรรม อธิบายว่าเกิดจากปัจจัยของสรีระร่างกาย และ 3. สาเหตุทางสังคม อธิบายว่าเกิดจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคม

2. วิเคราะห์การขัดเกลาในทางพระพุทธศาสนาและทางสังคม

ในทางพระพุทธศาสนาไม่มีเหตุการณ์ระบุไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการขัดเกลาผู้กระทำการข่มขืนบุคคลในครอบครัว แต่สามารถบอกได้ว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถยับยั้งความนึกคิดไปในทางกามารมณ์ โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นหัวหน้าครอบครัว เช่น พ่อ แม่ ต้องทำหน้าที่

เป็นพระพรหมหรือเป็นพระอรหันต์ของลูก ต้องทำหน้าที่เป็นปูชนียบุคคลของลูก มิใช่เป็นอาชญากรของครอบครัว และทำหน้าที่ตามหลักทศ 6 ที่ต้องอาศัยการขัดเกลาอบรมบ่มจิตใจอย่างต่อเนื่องแต่อย่างใดก็ตาม เมื่อมีปัจจัยหรือสิ่งรู้มาเข้ามา ถ้าจิตใจไม่เข้มแข็งพอก็สามารถละเมิดหรือกระทำผิดในกรณีนี้ได้ ฉะนั้น จึงต้องอาศัย กฎหมาย บรรทัดฐานทางสังคม สถานภาพทางสังคมและจารีตประเพณี เข้ามาช่วยขัดเกลา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แนวทางการขัดเกลาทางพระพุทธศาสนาและทางสังคมโดยแยกประเด็นดังนี้

1) แนวทางการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธโดยใช้กระบวนการสถานภาพและบทบาททางสังคมควบคู่กับหลักทศ 6

การใช้กระบวนการสถานภาพทางสังคม โดยมองจากสถานภาพทางสังคม (Social Status) ในปัจจุบัน เมื่อเกิดปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัว จำเป็นต้องมุ่งไปที่สถานภาพ ดังต่อไปนี้

(1) สถานภาพโดยกำเนิดหรือสถานภาพที่ได้รับการกำหนดให้ (Ascribed Status) เป็นสถานภาพที่บุคคลได้มาโดยสังคมเป็นผู้กำหนดให้จากการที่บุคคลนั้นไปมีส่วนร่วมอยู่ในกลุ่มหรือในสังคมใดสังคมหนึ่ง หรืออาจจะได้มาจากเงื่อนไขทางชีวภาพของมนุษย์ ดังนั้น เมื่อเกิดมาจึงจะมีสถานภาพนี้ทุกคน โดยบุคคลไม่ได้ใช้ความสามารถของตนเองแต่ประการใด บุคคลที่เกิดอยู่ในชั้นสังคมอย่างใดก็ย่อมจะได้สถานภาพเช่นนั้น เช่น เกิดในชั้นผู้ดี สถานภาพก็เป็นผู้ดีหรือสถานภาพสูงกว่า เกิดในชั้นไพร่ก็จะได้สถานภาพเป็นไพร่ หรือสถานภาพต่ำกว่า เป็นต้น

(2) สถานภาพโดยการกระทำหรือสถานภาพโดยความสามารถ (Achieved Status) เป็นสถานภาพที่บุคคลได้มาภายหลัง อันเป็นผลจากความสำเร็จในการกระทำของตนเอง บุคคลจะต้องใช้ความสามารถจนประสบความสำเร็จ จึงจะได้รับสถานภาพนั้น ๆ

กระบวนการบทบาททางสังคม เนื่องจากในสังคมมนุษย์แต่ละคนจะมีบทบาทหลายบทบาทเป็นไปตามสถานภาพต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่และแต่ละบทบาทก็จะมีคุณสมบัติหรือสมดุลงานพอสมควร เช่น มีนายจ้างก็มีลูกจ้าง มีพ่อแม่ก็ต้องมีลูก มีแพทย์พยาบาลก็มีคนป่วย มีครูก็ต้องมีนักเรียน เป็นต้น ซึ่งสังคมมีความซับซ้อนมากเท่าใด บทบาทก็ยิ่งจะมีความซับซ้อน และแตกต่างกันมากขึ้นเท่านั้นตามสถานภาพ ดังนั้น บทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่ และคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล ความแตกต่างในบทบาทของแต่ละบุคคล ย่อมเป็นไปตามลักษณะของสถานภาพ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ ความพอใจ การฝึกอบรม รวมกระทั่งถึงสภาพทางร่างกาย และจิตใจของบุคคลนั้น การใช้กระบวนการสถานภาพทางสังคมด้วยหลักทศ 6 คือพระพุทธศาสนาได้วางสถานภาพและหน้าที่ของสมาชิกภายใน

ครอบครัวไว้ในหัวข้อธรรมที่ชื่อว่า “ทศ 6 ” อันหมายถึงบุคคลประเภทต่าง ๆ ที่เราทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ด้วยคุณทศที่อยู่รอบตัวจัดเป็น 6 ทศ คือ มารดาบิดาเป็นทศเบื้องหน้า (ปุตตทศ) อาจารย์เป็นทศเบื้องขวา (ทักษิณทศ) บุตรและภรรยาเป็นทศเบื้องหลัง (ปัจฉิมทศ) มิตรสหายเป็นทศเบื้องซ้าย (อุตตทศ) ทาสและกรรมกร เป็นทศเบื้องล่าง (เหมฐิมทศ) และพระสงฆ์ สมณพราหมณ์เป็นทศเบื้องบน (อุปริมทศ) หากใช้กระบวนการสถานภาพและบทบาททางสังคมควบคู่กับหลักทศ 6 ผู้วิจัยมองว่า จะสามารถช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวในสังคมไทยได้ รวมทั้งสามารถใช้ได้ทั่วไปในสังคมไทย เนื่องจาก ทศ 6 เป็นหลักประกันทางสังคมในทุกๆ ด้าน ของการอยู่ร่วมกันในสังคม

2) วิเคราะห์แนวทางการขจัดการกลาทางสังคมเชิงพุทธโดยใช้กระบวนการบรรทัดฐานทางสังคมหรือกฎหมาย

การใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมองจากบรรทัดฐานทางสังคมในปัจจุบัน เมื่อเกิดปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัว จำเป็นต้องมีการลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งมีกฎหมายว่าด้วยความผิดทางเพศไว้ และปัจจุบัน ได้มีประกาศราชกิจจานุเบกษา (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27), 2562) ดังความในแต่ละมาตราที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้วยการข่มขืนกระทำชำเรา ดังนี้

“มาตรา 277 ผู้ใดกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมีใช้ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้น จะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

“มาตรา 278 ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

“มาตรา 279 ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอม หรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 280 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 274 หรือมาตรา 279 เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ รับอันตรายสาหัส

- (1) ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท ถึงแก่ความตาย

(2) ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 284 ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่ออนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

นอกจากนี้ยังให้ยกเลิกความในมาตรา 285 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2514 และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน

“มาตรา 285 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ญาติสืบสายโลหิต ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์ หรือในความอนุบาล หรือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ผู้กระทำความผิดระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในส่วน ”

กระบวนการทางสังคม โดยการบังคับใช้กฎหมายซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่เป็นมาตรฐานสากลทั่วโลกที่แต่ละประเทศจะนำไปบังคับใช้ จากประมวลกฎหมายอาญาเดิมและมีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมตั้งแต่มาตรา 276-287 เป็นกระบวนการและวิธีดำเนินการอย่างเข้มข้นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มโทษในมาตรา 285

มาตรา 285 กฎหมายให้ความคุ้มครองบุคคล 4 ประเภท ได้แก่

1. กลุ่มผู้สืบสันดาน
2. กลุ่มศิษย์ที่อยู่ในความดูแล
3. กลุ่มผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ
4. กลุ่มผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์ หรืออยู่ในความอนุบาล

ในสี่กลุ่มนี้ เป็นกลุ่มบุคคลที่กฎหมายให้การคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งอาจถือว่าเป็นบุคคลที่อ่อนแอ อาจเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อโดยง่าย แต่ประเด็นคือ คำว่า “ผู้อยู่ในความปกครอง” ตามประมวลกฎหมายนี้ กลับกลายเป็นว่าไม่ได้ให้ความคุ้มครองตามความเป็นจริง ดังที่ (อิรตล วัฒนศักดิ์, 2562) ให้ทัศนะว่าบทบัญญัตินี้ไม่ได้ให้ความคุ้มครองผู้อยู่ในอำนาจปกครองตามความเป็นจริง เช่น นายจ้างกระทำต่อลูกจ้าง พ่อเลี้ยงกระทำต่อลูกเลี้ยง ไม่ได้เข้ากับมาตราที่เพิ่มโทษนี้ ในข้อความกฎหมายจึงมีช่องว่างหลายทาง แต่ในทางพระพุทธานุศาสนานั้นคำว่าในปกครอง ครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงทั้งหมด คือบุตรธิดาทั้งหมดย่อมอยู่ในปกครองของบิดา

มารดา หรือผู้ให้การคุ้มครองดูแลไม่ได้แยกว่าถ้าไม่ใช่ผู้เกี่ยวข้องโดยสันดานคือผู้ไม่ได้อยู่ในความคุ้มครอง แต่ได้รวมถึงผู้ปกครองที่เป็นญาติพี่น้องด้วย ดังข้อความในพระวินัยปิฎก กล่าวถึงสตรี 10 ประเภทที่ไม่ควรละเมิด ดังนี้

- 1) สตรีมีมารดาปกครอง
- 2) สตรีมีบิดาปกครอง
- 3) สตรีมีมารดาบิดาปกครอง
- 4) สตรีมีพี่ชายปกครอง
- 5) สตรีมีพี่น้องหญิงปกครอง
- 6) สตรีมีญาติปกครอง
- 7) สตรีมีโคตรปกครอง (อยู่ในความปกครองของคนในสกุลเดียวกัน)
- 8) สตรีมีธรรมคุ้มครอง (ศาสนาให้การคุ้มครอง-มีศีลมีธรรมคุ้มครอง)
- 9) สตรีมีคู่หมั้น
- 10) สตรีมีกฎหมายคุ้มครอง (เป็นไปตามกฎหมายกำหนด)

จากหลักฐานในพระวินัยปิฎก สตรีที่ไม่ควรละเมิดนั้นจะหมายถึงสตรีที่ได้รับการคุ้มครองทั้งตัวบุคคลและกฎหมายบ้านเมือง โดยเฉพาะตัวบุคคล จะหมายถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทั้งโดยสันดานและโดยเชื้อสายเกี่ยวข้องหรือสกุล หากกฎหมายไทยปัจจุบันนำข้อความเหล่านี้เข้าไปพิจารณาจะทำให้นิยามเชิงปฏิบัติการครอบคลุมมากขึ้น

การใช้กระบวนการทางกฎหมายเป็นกระบวนการทางตรง และมีผลเชิงประจักษ์ แต่ในขณะเดียวกัน ก็พบว่าในข้อกฎหมายนั้นการตีความและการนำไปใช้บังคับจริงกลับมีช่องโหว่บางประการเกิดขึ้น การขัดเกลาทางสังคมโดยกระบวนการทางกฎหมาย จำต้องอาศัยองค์ประกอบทางพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการขัดเกลาทางสังคมยังถือว่าเป็นกระบวนการปลายทางมากกว่าต้นทาง แม้จะมีลักษณะเป็นการ “ห้ามปราม” “คาดโทษ” “ลงทัณฑ์” แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการกระทำผิดที่ยังคงดำเนินอยู่ในสังคมปัจจุบัน

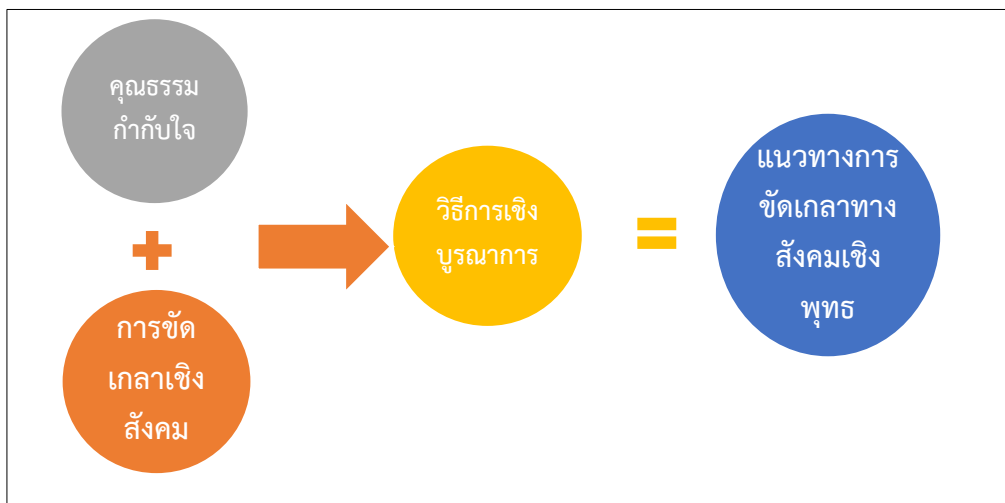
3) แนวทางการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลในครอบครัว

แนวทางการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัว ไม่ได้เป็นกระบวนการที่อาศัยกระบวนการขัดเกลาทางพระพุทธศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยกระบวนการขัดเกลาด้านอื่นประกอบด้วย ได้แก่ การขัดเกลาทางสังคม เช่น การอาศัยกฎหมาย

การอาศัยสถาบันครอบครัว การทำความเข้าใจเรื่องสถานภาพ เพื่อเสาะสืบนานชีวิวิทยาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการขัดเกลาทางสังคมเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการข่มขืนบุคคลภายในครอบครัวที่ควรจะเป็น จึงได้แก่แนวทางเชิงบูรณาการ คือ การใช้วิธีทางพระพุทธศาสนาโดยอาศัยฐานรากความเข้มแข็งทางจิตใจอันถูกฝังลึกมาจากการละอายชั่วกลับบาป การทำหน้าที่ตามพรหมวิหาร 4 และ ทิศ ๖ โดยใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมมาเป็นวิธีการเชิงกระบวนการ จึงอาจแบ่งคุณลักษณะเพื่อกำหนดแนวทางได้ดังนี้คือ 1) คุณธรรมกำกับใจอย่างเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลคำนึงถึงหลักดี-ชั่ว หน้าที่รับผิดชอบ 2) กระบวนการขัดเกลาเชิงสังคม ซึ่งหมายถึงการได้อาศัยกลไกอื่น ๆ นำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น กฎหมาย สถาบันครอบครัว บรรทัดฐานทางสังคม อาจพิจารณาได้จากแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 วิธีการเชิงพุทธบูรณาการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ควรการศึกษาภูมิหลังชีวิตของผู้ข่มขืนผ่านกระบวนการที่ถูกต้องเพื่อหาสาเหตุของการกระทำ ซึ่งมีประเด็นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์งานวิจัยนี้

2) ควรมีการศึกษาถึงวิธีการเยียวยาจิตใจของผู้ถูกข่มขืนผ่านกระบวนการที่ถูกต้อง โดยความร่วมมือจากส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทลงโทษเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกระทำ
- 2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการเยียวยาจิตใจของหญิงผู้ถูกข่มขืนผ่านกระบวนการยุติธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กุลภา วจนสาระ. (2554). เรื่องเพศจากข่าว 3 ปี : ข่มขืน ท้องไม่พร้อม แม่วัยรุ่น และเทคโนโลยี ช่วยเจริญพันธุ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- จักษ์ พันธุ์ชูเพชร. (2548). การข่มขืนกระทำชำเราจากบุคคลภายในครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: บริษัท มายด์ พับลิชชิง จำกัด.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2550). ปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศของผู้หญิงไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ดวงกมล จักกระโทก. (2562). สาเหตุการข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 13 ปี. ในเอกสารประกอบการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงแรมเอส ดี อเวนิว ปิ่นเกล้า.
- ถิรตล วัฒนศักดิ์. เหตุเพิ่มโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285. เข้าถึงได้จาก <http://www.dpu.ac.th/graduate/upload/content/files...pdf>.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27). (2562, 24 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๖๙ ก, หน้า 127-134.